Zaaknummer: 8832-2021
Documentnummer: 8832-2021:344058

Memo

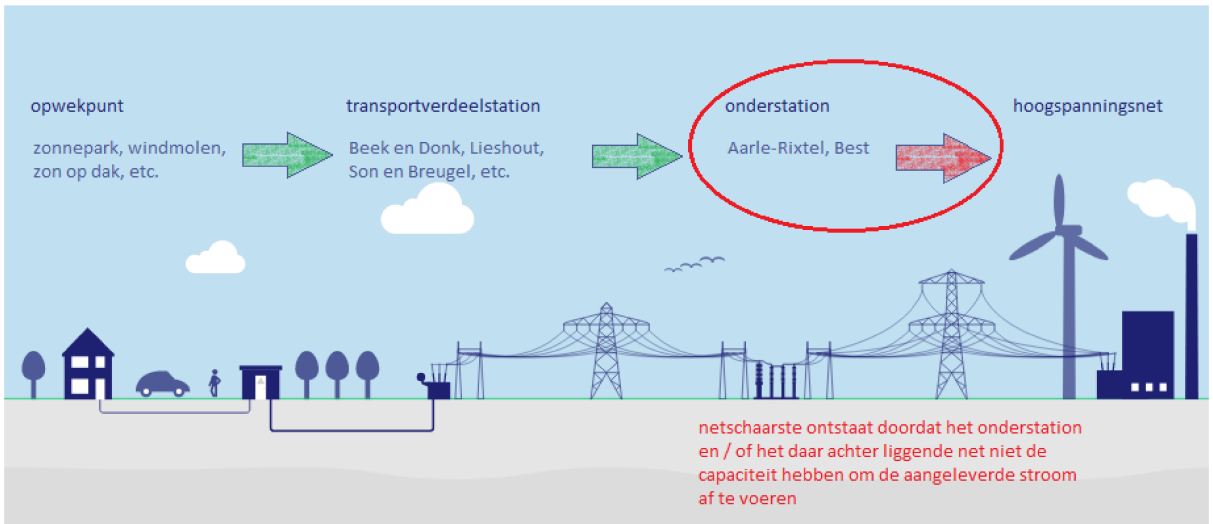
Onderwerp
Energietransitie en netschaarste

Datum
6 april 2021

Toelichting
Hierbij ontvangt u nadere informatie over netschaarste op het elektriciteitsnet in Laarbeek en omgeving, en de gevolgen daarvan voor het vergunnen van zonneparken en het mogelijk houden van grote zonnedaken. Deze achtergrondinformatie dient als ondersteuning voor de discussie over dit onderwerp die is geagendeerd in de Commissie Algemene Zaken van 15 april 2021. De memo behandelt twee onderdelen: algemene informatie over netschaarste en de gevolgen voor Laarbeek; en de stand van zaken rondom de aanvragen voor zonneparken die op dit moment in behandeling zijn.

1. netschaarste en de gevolgen voor Laarbeek

Netschaarste (ook wel transportschaarste, netcongestie, onvoldoende transportcapaciteit) betekent dat het elektriciteitsnet meer elektriciteit aangeboden krijgt dan het kan verwerken. Dit probleem vindt vooral plaats bij de hoogspanningsstations (onderstations). In onze regio zijn dat Aarle-Rixtel, Eerde en Best. Via een heleboel kleinere transportverdeelstations komt de stroom daar terecht en bijv. zonneparken en zonnedaken worden via die kleine stations aangesloten. Daar zit het probleem niet, transportverdeelstations hebben in het algemeen nog capaciteit, maar zijn ook uit te breiden of in maximaal 3 jaar bij te bouwen, waarbij de investeringen te overzien zijn. Het probleem is de onderstations en met name het net daarachter waaraan ze de stroom leveren. Het verzwaren van onderstations en de netten daar achter is erg kostbaar en duurt erg lang.

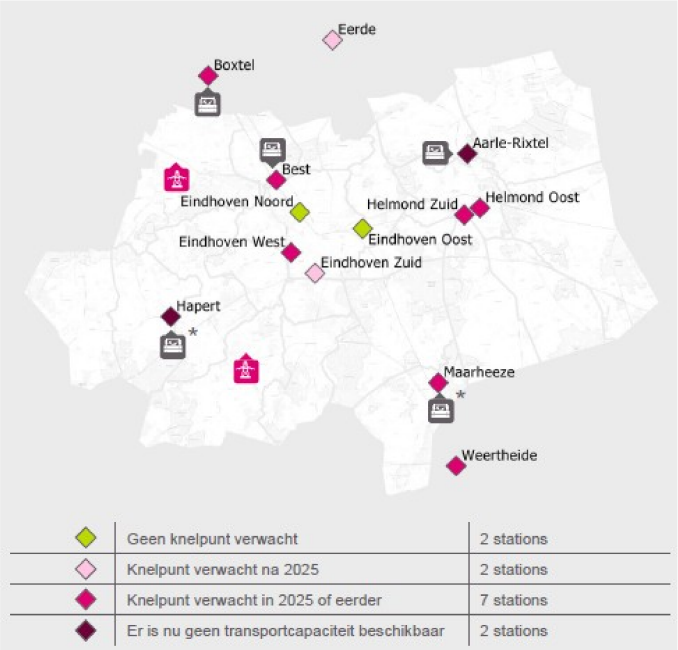

Figuur 1: schematische weergave netschaarste

In Laarbeek hebben we te maken met drie verzorgingsgebieden, omdat een project wordt aangesloten via het dichtstbijzijnde tansportverdeelstation. Het station in Son en Breugel is een logisch aansluitpunt voor projecten in en rond Mariahout bijvoorbeeld, en dat voert door op onderstation Best. De meeste projecten in Laarbeek zullen via transportverdeelstations in Lieshout of Beek en Donk aangesloten worden in Aarle-Rixtel. Voor projecten richting Boerdonk geldt dat ook Eerde een mogelijkheid is.

Alleen hele grote projecten, bijvoorbeeld een zonnepark van tientallen hectare of een windpark van ten minste drie molens, slaan een stap over en worden direct van opwekpunt naar onderstation aangesloten. Ook dan ontstaat er transportschaarste, maar voor zo'n groot project is het wel vaker rendabel om het onderstation en het net daar achter te verzwaren.

Op dit moment worden projecten voor Aarle-Rixtel niet meer aangesloten door Enexis, en hebben Best (via Son en Breugel) en Eerde nog erg beperkt ruimte. Vooral aansluiting in Aarle-Rixtel is voor Laarbeek van belang. In subregio De Peel is inmiddels een gedragslijn afgesproken waarbij nieuwe aanvragen voor zon op land, waarvoor nog geen netcapaciteit is gereserveerd, niet in behandeling worden genomen vanwege het hinderen van zon op dak. Deze afspraak geldt niet voor parken die al in procedure zijn, zoals de drie aanvragen die hieronder worden besproken.

Figuur 2: verwachte knelpunten onderstations MRE-regio (bron: Enexis, 2021)

Gevolgen voor Laarbeek: aanvragen zon op dak afgewezen

Enexis geeft aan (15-03-2021) dat zes aanvragen vanuit Laarbeek zijn afgewezen en op een 'interesselijst' zijn geplaatst. Zodra er capaciteit vrijkomt worden deze op volgorde van inschrijving benaderd om het project uit te voeren. Vijf van deze zes zijn aanvragen voor zon op grootschalige daken, één is een zonnepark op land. Meer informatie over deze aanvragen wordt in het kader van de privacywetgeving door Enexis niet vrijgegeven. Het klopt dus inderdaad dat de netcongestie in Laarbeek ertoe leidt dat zon op dak projecten niet aangesloten kunnen worden. Dit geldt overigens alleen voor grote zon op dak projecten.

Enexis geeft aan dat particuliere daken tot max. 200 panelen wel gewoon aangesloten kunnen blijven worden.

Reserveringen van netcapaciteit
Als een ontwikkelaar een plan voorbereidt, wordt een offerte bij Enexis aangevraagd voor de kosten voor aansluiting. Als deze offerte is uitgegeven, wordt 10% van de aansluitkosten aanbetaald. Door acceptatie en aanbetaling van de offerte stelt een ontwikkelaar ruimte op het net voor zijn project veilig: de ruimte wordt gereserveerd. De huidige netschaarste is een combinatie van gereserveerde ruimte en ruimte die werkelijk wordt gebruikt.

In Laarbeek is voor drie projecten capaciteit gereserveerd. In twee gevallen gaat dat om ruimte bij onderstation Best, via transportverdeelstation Son en Breugel. In het derde geval gaat het om Aarle-Rixtel. Als de projecten niet doorgaan, valt de gereserveerde capaciteit uiteindelijk weer vrij. Maar hoe lang dat duurt hangt af van de ontwikkelaar. Als de vergunning wordt geweigerd kan de opdracht bij Enexis worden geannuleerd, meestal gebeurt dat binnen enkele maanden. Maar een ontwikkelaar kan ook gokken dat de vergunning toch nog verleend gaat worden en het vasthouden van capaciteit als pressiemiddel gebruiken. De voorbereidingen voor het tracé lopen bij Enexis dan door, en als daar nooit gebruik van wordt gemaakt worden die kosten wel verhaald op de ontwikkelaar, dus die loopt daarmee een risico. Enexis geeft aan dat dit niet heel vaak voorkomt maar niet ondenkbaar is. Als de capaciteit weer vrijvalt, wordt de bovenste aanvraag op de ‘wachtlijst’ benaderd.

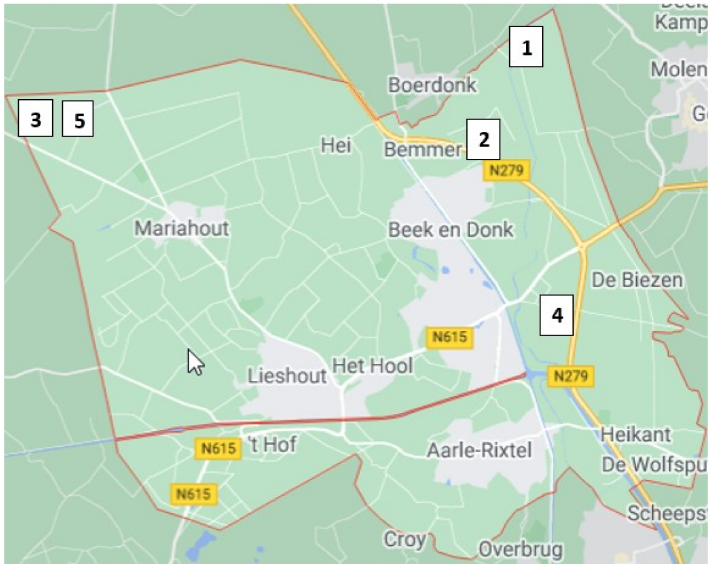
Netschaarste en de zonneladder
De zonneladder wordt als instrument gebruikt door de provincie, de concept-RES en de Visie op grootschalige opwek, en geeft de wenselijkheid van locaties voor zonnepanelen aan, waarbij zon op dak voorrang krijgt boven zon op land. Tegelijk stelt de zonneladder dat alleen zon op dak onvoldoende groene stroom genereert. In Laarbeek is dit maximaal 15% van het huidige eigen verbruik[1]. Er zijn dus meerdere treden van de ladder nodig, maar zon op land mag de wenselijkere trede van zon op dak niet in de weg staan. Vanwege netschaarste is dat wel het geval op het moment dat wij nog nieuwe zonneparken gaan vergunnen waar geen capaciteit voor is gereserveerd. Het is dus in tegenspraak met ons eigen beleid en dat van de regio en provincie om nog zon op land te vergunnen op het moment dat er geen ruimte meer is voor zon op dak. Vanwege netschaarste zal Enexis waarschijnlijk ook geen offertes meer uitgeven.

Haalbaarheid landelijke doelstellingen
Het Klimaatakkoord verplicht alle RES-regio’s samen om 35 TWh grootschalige opwek op land te realiseren in 2030. Ook wordt uitgegaan van een groei van 7 TWh zon op dak, dit wordt niet meegerekend in de realisatie van de doelstelling van 35 TWh[2]. Het bod van alle RES-regio’s komt opgeteld ongeveer aan de 35 TWh, maar dan moet wel het merendeel van de plannen doorgang vinden. Het Nationaal Programma RES geeft echter aan dat dit erg onzeker is[3], vanwege beperkingen als netschaarste, draagvlak, politieke keuzes en financiering.

[1] Voor een onderbouwing van de berekeningen, zie schriftelijke reactie op raadsvraag ‘capaciteit zon op dak’ van 09-07-2020, zaaknr. 20863-2020
[2] Bron: https://www.regionale-energiestrategie.nl/vragen/vragen+-+product+res/1279427.aspx
[3] Bron: https://www.regionale-energiestrategie.nl/Nieuws/1877814.aspx?t=35%2DTWh%2Dduurzame%2Denergie%2Dop%2Dland%2Din%2D2030%2Dbinnen%2Dbereik%2Ddankzij%2Dwerk%2Dvan%2Dregio%E2%80%99s%2D

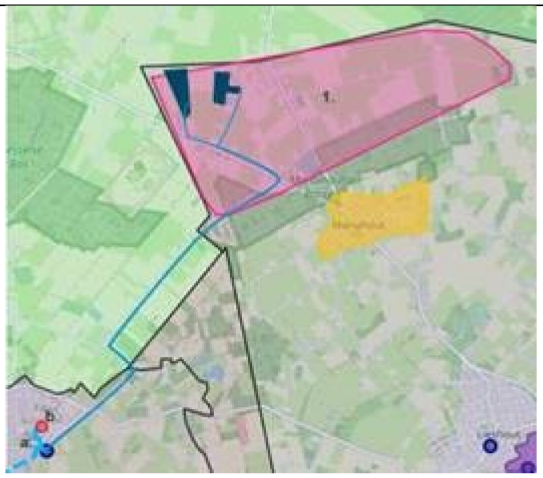
2. Stand van zaken in behandeling zijnde aanvragen zonneparken

In de pilot grootschalige opwek heeft Laarbeek aangekondigd om maximaal vijf zonneparken te vergunnen, die aan de spelregels moeten voldoen zoals de visie die beschrijft. Twee parken zijn inmiddels vergund, en nog drie aanvragen zijn in behandeling waarvan twee ver gevorderd en een minder ver gevorderd. Hieronder worden de drie in behandeling zijnde aanvragen in beeld gebracht, om een goede afweging te kunnen maken over het al dan niet voortzetten van de vergunningstrajecten.

1. zonnepark De Liesvelden, vergund
2. zonnepark De Blauwe Poort, vergund
3. zonnepark Rooijseweg, in behandeling
4. zonnepark Pater Eustachiuslaan, in behandeling
5. zonnepark Vossenberg, in behandeling

Situatieschets zonnepark 3: Rooijseweg

Datum aanvraag	Januari 2020
Locatie en omvang	10 hectare incl. landschappelijke inpassing, in zoekgebied RES en in ‘groen’ gebied Visie, relatief onzichtbaar voor omwonenden.
Status aanvraag	Voldoende beoordeeld intern, ontwerp-VVGB afgegeven (sept. 2020), lopende onderhandelingen SOK en anterieure overeenkomst, lopend traject met omwonenden, Omgevingsvergunning aangevraagd ODZOB en voorontwerp beoordeeld door provincie, **ontwerpvergunning ligt ter inzage bij de ODZOB, zienswijzetermijn t/m 1 april**
Zienswijzen	4 zienswijzen ontvangen: (1) omwonende, benoemt woongenot (uitzicht), zorgvuldigheid van het proces en inpassing; (2) omwonende, noemt passendheid in landschap en gebruik van landbouwgrond; (3) omwonende, pro forma zienswijze; (4) provincie, wijst o.a. op provinciale zonneladder.
Planning bij doorgang	Mei 2021 vaststelling SOK en anterieure overeenkomst in college; 3 juni 2021 commissiebehandeling definitieve VVGB; 24 juni raadsbehandeling definitieve VVGB; aansluitend afgifte definitieve vergunning.
Risico niet vergunnen	Aanvraag voldoet aan door ons gesteld beleid en ontwikkelaar heeft forse investeringen in de aanvraag gedaan, o.a. geleid door de afgifte van de ontwerp-VVGB en de offerte door Enexis. Niet vergunnen kan leiden tot een schadeclaim en/of een beroepsprocedure om de vergunning af te dwingen, vraag is of dit juridisch stand houdt. Daarnaast is het wellicht in strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.
Gevolgen niet vergunnen voor netschaarste	Niet vergunnen leidt ertoe dat op termijn de gereserveerde capaciteit vrijkomt (zie hierboven). Dit leidt op termijn voor meer ruimte voor projecten (voor zon op dak of zon op land) in het verzorgingsgebied Best (Stedelijk gebied rondom Eindhoven). Hieronder vallen grote zoekgebieden zon op land van Oirschot dit op dit moment hoog op de ‘wachtlijst’ staan. Het is aannemelijk dat de capaciteit naar een ander project op land zal gaan binnen dit verzorgingsgebied.
Status offerte Enexis	Ondertekend en aanbetaald, netcapaciteit gereserveerd
Tracé Enexis	 Beoogd richting Son en Breugel, zo mogelijk i.c.m. aanvraag 5 (kaartje: ontwerp tracé Enexis, ontvangen van Enexis maart 2021).

Situatieschets zonnepark 4: Pater Eustachiuslaan

Datum aanvraag	Januari 2020
Locatie en	9 hectare incl. landschappelijke inpassing, niet in zoekgebied RES, wel in

omvang	‘groen’ gebied Visie, relatief zichtbaar, locatie voor ontwikkeling glastuinbouw
Status aanvraag	Voldoende beoordeeld intern, ontwerp-VVGB afgegeven (sept. 2020), onderhandelingen SOK en anterieure overeenkomst, Omgevingsvergunning aangevraagd ODZOB en voorontwerp beoordeeld door provincie, **ontwerpvergunning ligt ter inzage bij de ODZOB, zienswijzetermijn t/m 1 april.**
Zienswijzen	1 zienswijze ontvangen van de provincie, deze wijst o.a. op de provinciale zonneladder en vraagt om nadere toelichting maatschappelijke meerwaarde (dit is beoogd in de SOK).
Planning bij doorgang	Mei 2021 vaststelling SOK en anterieure overeenkomst in college; 3 juni 2021 commissiebehandeling definitieve VVGB; 24 juni raadsbehandeling definitieve VVGB; aansluitend afgifte definitieve vergunning.
Risico niet vergunnen	Aanvraag voldoet bijna aan door ons gesteld beleid (wordt nog in SOK uitgewerkt) en ontwikkelaar heeft forse investeringen in de aanvraag gedaan, o.a. geleid door de afgifte van de ontwerp-VVGB en de offerte door Enexis. Niet vergunnen kan leiden tot een schadeclaim of een beroepsprocedure om de vergunning af te dwingen, vraag is of dit juridisch stand houdt. Niet vergunnen kan daarnaast in strijd zijn met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.
Gevolgen niet vergunnen voor netschaarste	Niet vergunnen leidt ertoe dat op termijn de gereserveerde capaciteit vrijkomt. Dit leidt op termijn voor meer ruimte voor projecten (voor zon op dak of zon op land) in het verzorgingsgebied Aarle-Rixtel. Er is geen zicht op het type projecten dat voor dit station op de wachtlijst staan.
Status offerte Enexis	Oorspronkelijke offerte was verlopen, offerte is opnieuw aangevraagd in januari 2021 en wel ondertekend. Aanbetaling is onbekend, netcapaciteit is wel gereserveerd.
Tracé Enexis	Beoogd richting Aarle-Rixtel via transportverdeelstation Beek en Donk.

Situatieschets zonnepark 5: Vossenberg

Datum aanvraag	Januari **2021**
Locatie en omvang	8 hectare incl. landschappelijke inpassing, in zoekgebied RES en in ‘groen’ gebied Visie, matig zichtbaar. Meekoppelkans met aanvraag 3.
Status aanvraag	Principeverzoek ingediend januari 2021, eerste ambtelijke toetsing is in uitvoering, afgifte binnen een jaar mogelijk als alles spoedig verloopt.
Risico niet vergunnen	Lager risico vanwege het vroege stadium van de aanvraag.
Gevolgen niet vergunnen voor netschaarste	Niet vergunnen leidt ertoe dat op termijn de gereserveerde capaciteit vrijkomt (zie hierboven). Dit leidt op termijn voor meer ruimte voor projecten (voor zon op dak of zon op land) in het verzorgingsgebied Best (Stedelijk gebied rondom Eindhoven). Hieronder vallen grote zoekgebieden zon op land van Oirschot dit op dit moment hoog op de ‘wachtlijst’ staan. Het is aannemelijk dat de capaciteit naar een ander project op land zal gaan binnen dit verzorgingsgebied.
Status offerte Enexis	Offerte is geaccepteerd en aanbetaald, capaciteit is gereserveerd. Enexis ziet meekoppelkans met aanvraag 3.
Tracé Enexis	 Beoogd richting Best via Son en Breugel, zo mogelijk i.c.m. aanvraag 3 (kaartje: ontwerp tracé Enexis, ontvangen maart 2021).

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders,
gemeentesecretaris van Laarbeek,

J.W.M. van de Ven

de burgemeester van Laarbeek,

F.L.J. van der Meijden